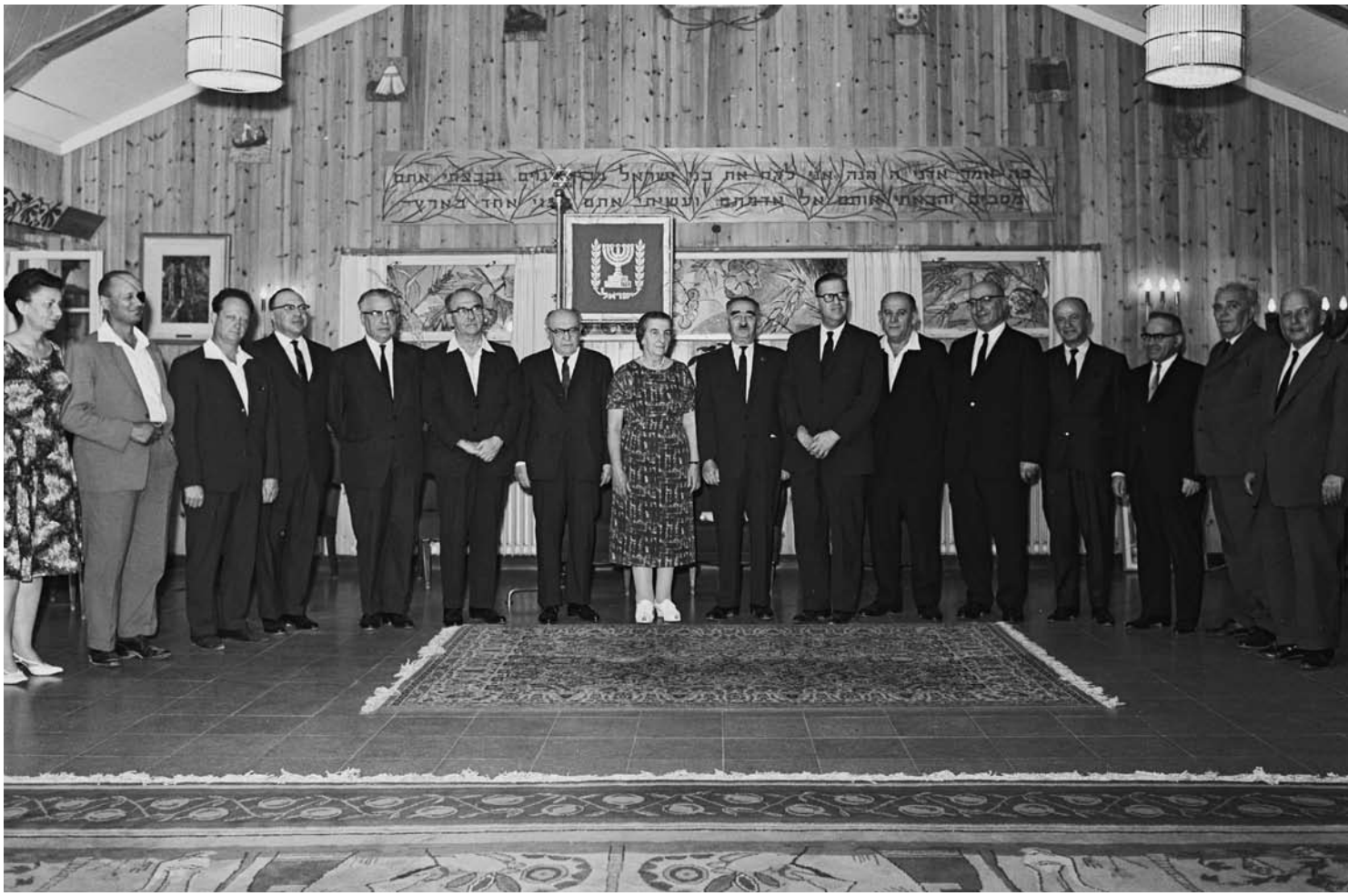
ממשלת לוי אשכול

הכנסת החמישית

ד' תמוז תשכ"ג 26.6.1963 - י"ז טבת תשכ"ה 22.12.64

› הממשלה ה-11 בראשותו של לוי אשכול ביום כינונה בבית הנשיא זלמן שז"ר

› שר הפיתוח יוסף אלמוגי בעוספייה

הרכב הממשלה

חברי הממשלה ותפקידיהם במהלך תקופת כהונתה

60 שנות ממשלה

לוי אשכול
ראש הממשלה
ושר הביטחון

אבא אבן
סגן ראש הממשלה

יגאל אלון
שר העבודה

יוסף אלמוגי
שר הפיתוח
והשיכון

זלמן ארן
שר החינוך והתרבות

יוסף בורג
שר הסעד

ישראל בר יהודה
שר התחבורה

עקיבא גוברין
שר בלי תיק

חיים גבתי
שר החקלאות

משה דיין
שר החקלאות

זרח ורהפטיג
שר הדתות

דב יוסף
שר המשפטים

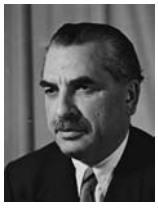
גולדה מאיר
שרת החוץ

פנחס ספיר
שר האוצר
שר המסחר והתעשייה

בכור שלום שטרית
שר המשטרה

חיים משה שפירא
שר הפנים
שר הבריאות

אליהו ששון
שר הדואר

› שרת החוץ גולדה מאיר (יושבת) ושר האוצר פנחס ספיר (שני משמאל) לפני מסיבת עיתונאים

› ראש הממשלה לוי אשכול וחברים בממשלתו מרימים כוסית לכבוד יום הולדתו ה-75 של הנשיא זלמן שז"ר בבית הנשיא בירושלים

קורות חיים

לוי אשכול 1895-1969

מדינאי, מנהיג מפא"י ומפלגת העבודה וראש הממשלה השלישי של מדינת ישראל.
נולד באורטאבו, כפר במחוז קייב, אוקראינה. למד בגימנסיה יהודית בוילנה, שם הצטרף לתנועת "צעירי ציון".
ב-1914, בהיותו בן 18, עלה לישראל והיה פועל, חקלאי ושומר.
בשנים 1918-1920 שירת בגדוד העברי של הצבא הבריטי, ולאחר מכן הצטרף לקבוצה שהקימה את קיבוץ דגניה ב'. היה ציר באסיפת הנבחרים של יהודי ארץ ישראל ובקונגרסים הציוניים, שבכמה מהם שימש יושב ראש הוועדה לענייני התיישבות. מילא תפקידים מרכזיים בהסתדרות העובדים הכללית ובמפלגת פועלי ארץ ישראל. עיקר פעילותו הייתה בהנהלת מוסדות משקיים וכספיים של ההסתדרות ובתחום הביטחון, בו שימש בתפקידים בכירים ב"הגנה" ובמלחמת העצמאות.

אשכול היה מיוזמי הקמתה של חברת המים "מקורות" ב-1937 ועמד בראשה עד 1952. בתקופה זו מאמציו כוונו לבניית המוביל הארצי שנחנך ב-1964 בעת כהונתו כראש הממשלה. בשנים 1948-1963 היה חבר הנהלת הסוכנות היהודית וראש מחלקת ההתיישבות החקלאית שלה. בשנים 1949-1952 אף שימש כגזבר הסוכנות. עם הקמת המדינה היה מראשי משרד הביטחון. באוקטובר 1951 התמנה לשר החקלאות והפיתוח ומ-1952 עד 1963 שימש כשר האוצר. לאחר התפטרותו של דוד בן גוריון התמנה לוי אשכול לתפקיד ראש הממשלה ושר הביטחון.
בתקופת כהונתו כראש ממשלה פעל להעלאת עצמות זאב ז'בוטינסקי, ראש התנועה הרביזיוניסטית, לארץ ולהטמנתן בחלקת גדולי האומה בהר הרצל בירושלים. כמו כן הביא לכינון יחסים דיפלומטיים מלאים עם גרמניה המערבית ופעל לשיפור היחסים עם ברית המועצות. הישג נוסף אשר מיוחס לו - הקמת "המערך", שותפות בין מפא"י ובין מפלגת אחדות העבודה בממשלה ובהסתדרות הכללית, והובלת מפלגתו לניצחון בבחירות ב-1965.

ערב מלחמת ששת הימים הקים לוי אשכול, לראשונה בתולדות ישראל, ממשלת אחדות לאומית, שכללה את מנהיג האופוזיציה מנחם בגין. כמו כן מינה את משה דיין לשר הביטחון.
מלחמת ששת הימים (1967) בין ישראל לבין מצרים, סוריה וירדן הסתיימה בניצחונה הגדול של ישראל. לאחר המלחמה, כמו גם לפניה, פעל אשכול לחיזוק תמיכתה של ארצות הברית בישראל ולהפיכתה לספקית המרכזית של ציוד ביטחוני ואמצעי לחימה למדינה. במקביל פעל אשכול לקיים שיחות עם מנהיגים פלשתיניים בשטחים במטרה להביא שלום לאזור.
לוי אשכול נפטר בעודו מחזיק בתפקיד ראש הממשלה ב-26 בפברואר 1969.

מילים ומנהיגות

מתוך דברי ראש הממשלה לוי אשכול

בפתח שנתון הממשלה תשכ"ד (1964)

› יושבים מימין: שר האוצר פנחס ספיר, שרת החוץ גולדה מאיר ושגריר בריה"מ בישראל בעת חתימה על הסכם סחר בין שתי המדינות

שנת תשכ"ג תירשם כשנת התקווה לתמורה. ייתכן וזכינו לחזות בשנה זו ראשית הבשלתם של תהליכים בעולם ובישראל העשויים להביא, בקרב הימים, לשינויים ניכרים במצב העולם ובמצבנו. מתחייבת אפוא בדיקה עצמית והערכה מפוכחת של מקומנו ובעיותינו במצבים החדשים. עלינו להכין עצמנו לנצל הזדמנויות שאולי יעמדו בפנינו ולסגל דרכי מחשבתנו ופעולתנו לצורות החדשות שלובשים האתגרים העומדים בפני המדינה מאז הקמתה - אתגרי השלום והביטחון, קליטת העלייה, הפיתוח והעצמאות הכלכלית.

אזורנו עודנו קרוע ושסוע, מבפנים ומבחוץ. משברים פנימיים וחיצוניים מוסיפים לפקוד את רוב מדינות ערב, כשהם מלווים מהפכות, מרידות, מלחמות אזרחים ושפיכות דמים מרובה. אין זה מעניינו ומרצוננו להבחין בין משטרים שונים מבחינת עמי ערב עצמם. זה עניינם הם. אנו בודקים את תהליכי האיחוד והפיצול שלהם מבחינת ישראל. אמנם יש לבדיקה זו גם משמעות לגבי תוכנם החברתי של המשטרים עצמם, שכן משטר, המציב לפניו מטרה להשמיד את ישראל והמבסס את מדיניותו על כך, חושף ממילא את פרצופו. אבל לגבינו השאלה הקובעת היא - האם משטר זה או אחר מקרב את השלום או את המלחמה? ... שנת תשכ"ג קירבה אותנו להשגת מטרותינו הכלכליות. מדיניות ייצוב המשק, עליה החלטנו ב-9.2.63, החלה השנה לשאת פירותיה. מטבעם של תהליכים כלכליים הוא שמלוא השפעתם ניכרת במשק רק לאחר זמן מה, ולעתים רק לאחר שנים. הנתונים שבידינו מראים שמחודש ספטמבר 1962 החל מאזן הסחורות והשירותים שלנו משתפר. הפער בין יבוא ליצוא סחורות במחצית הראשונה של 1963 היה קטן ב-40 מיליון דולר מאותו פער בינואר-יוני 1962, וזה בזכות עליית מחירי ההדרים, אבל גם ביצוא וגם ביבוא הורגש האפקט של הפיחות בצורה חיובית. שיפור זה לווה בעליית מחירים מועטת יחסית, שהייתה אף פחותה מהמצופה, ומאז תחילת שנת 1963 הצלחנו לייצב המחירים ולמנוע המשך עלייתם. הישגינו מוכיחים כי אכן צדקנו במדיניות לייצוב המשק, אבל דווקא הצלחות ראשונות אלו מחייבות עמידה על המשמר: - לנצלן, להמשיכן ולהתגבר על קשיים העלולים להתעורר בגללן. ...הישגינו בפיתוח המשק בשנים האחרונות מכתיבים לנו את פעולתנו להבא. שנת תשכ"ד תציין מאורע חשוב בתולדות המדינה: כתוצאה מהעלייה ומהריבוי הטבעי תגיע השנה הבאה אוכלוסיית הארץ ליותר מ-2.5 מיליון ותגלוש למחצית השנייה של המיליון השלישי. עלייה זו תחייב פעולות חדשות ותאפשר מאמצים נוספים ליישוב אזורי ארץ שוממים ובלתי מפותחים.

... התקדמנו השנה לקראת השגת מטרותינו - קליטת העלייה ומיזוג הגלויות, אבל התקדמות זו אינה מספקת. עוד גדול מדי הפער - ירושת הדורות - בין יוצאי ארצות שונות. על הממשלה והציבור כולו לכוון פעולתם כדי לצמצם פער זה עד לחיסולו. אין הדבר ניתן לעשות תוך שנים מעטות, אך שומה עלינו לעשות כל מה שביכולתנו כדי להחיש תהליך זה. החינוך הוא האמצעי החשוב ביותר להשגת מטרתנו, של שוויון אמת בין העדות. אנו מקדישים לו מאמצים ואמצעים רבים ונקדיש אמצעים רבים עוד יותר.

... אין לסיים סקירה זו מבלי לציין מאורע נכבד וחשוב שקרה השנה - התפטרותו של דוד בן גוריון מראשות ממשלת ישראל. זכויותיו של בן גוריון בהקמת המדינה ובהנהגתה חרוטות בתולדות ישראל. יותר מכל אדם אחר היה הוא אדריכל המדינה ומעצב דמותה במשך חמש עשרה שנה. הוא ידע לשאת על שכמו את משא המדינה וביטחונה. הוא היה מקים צה"ל ובונהו. ידו רב לו בכל המעשה שנעשה בארץ. הוא הביא לתחילת הגשמת קיבוץ הגלויות. בתחושתו ההיסטורית ידע ליצוק את מאוויי העם לדפוסים של מעשה ובניין. תקוותנו כי יוסיף לתרום תרומתו הגדולה לביצור המדינה ולליכודו של העם עוד שנים רבות. הממשלה החדשה שקמה תוסיף לפעול ולחפש דרכים להשגת מטרותינו היסודיות שנקבעו עם הקמת המדינה. היא תובעת מעצמה ותובעת מהציבור לשוות נגד עינינו תמיד מטרות אלו ולכוון כל מעשינו להבטחת שלום המדינה וביטחונה, פיתוחה ושגשוגה, הבטחת צדק סוציאלי וקדמה אנושית.

מול הסכנות - נעמוד דרוכים. מול הסיכויים - נפעל בבטחה להגשמת חזוננו.